

סימן: אלעזר ברבי קליר. בתים בני שנים עד ארבעה טורים.

אֲז בְּכַתֵּב אֲשׁוּרִית / וּבְלָשׁוֹן עִבְרִית  
וּבְדַבּוּר מְצֻרִית / הִנְחַלְתָּ לְבֵית עִבְרִית  
לְאַלְף הַקְדָּמָה בֵּית בִּיצִירַת בְּרֵאשִׁית  
כִּי הוֹכֵן יֵמָאז לְמִתָּן קִנְיָן רֵאשִׁית  
עוֹלָם הוֹכֵן בָּאוֹת שְׁנֵי כִּי יֵשׁ עוֹלָם שְׁנֵי  
אֲנֹכִי בָאוֹת רֵאשׁוֹן כִּי הוּא אֶחָד וְאֵין שְׁנֵי  
זֶע אֶלְף וַיֵּדָא מוֹל פֶּסָא עֲשָׂרִים וְשֵׁשָׁה דְּוֵרוֹת  
עַד שְׁנָתָן תַּחֲלָה לְדַבְּרוֹת  
5 רֶן דִּת אֲנֹכִי בְּכַתֵּב נוֹטְרִיקוֹן נַחְבָּאת  
אֲנֹכִי אֲנָא נִפְשִׁי כְּתִבִּית יְהִיבִית  
בְּאַרְהָ לָמוּ פָּנִים בְּפָנִים  
וְעַל-כָּל-נִקְדָּה וְנִקְדָּה תִּשְׁעִים וְשִׁמְנָה פָּנִים

א"ת 1234567

אוצר החכמה

כ"י: כנ"ל ונוסף ש" משורה 11; ש' 2-1 נוסף גא' 1; ש' 7-1 נוסף גק' הרבה מטושטש; ש' 2-1 (רק חלקי שורות) נוסף גק' 1 ||  
1 אשורי (וכן עברי' וכו') גא' גק' ג' \* | ודבור גא' מ' | התחלת מ' \* | | לבת: לבית גק' 2 כי: בי גא' | מאז:  
תחלה גא' | ומתן במתן גא' וך' מ' צ' צ' ר' 3 הוכן: הוסד \* \* \* | כי יש: כיבוש צ' | ואנכיו | ראשון: ראש מ' |  
ואין: לך הוס' גק' 4 וירא אבנצ' \* \* \* | שנתן: לה הוס' ו' | תחילה: ראש הוס' גק' 5 נוטריקון בוך' נצ' י' |  
נוטאריקון \* | נחבית וף' נחבת בכ' נס' \* \* \* | אנכי חס' צ' | אנה גק' 6 בארתה מ' | למו: לעמו מ' |  
בפנים: אל פנים י' | על חכ' מ' נצ' י' | ונקודה חס' ו' | בתשעים י' | ושמונה: וששה צ'

1 בכתב אשורית חלקו תנאים אם התורה ניתנה בכתב עברי קדמון או בכתב מרובע שלנו המכונה 'אשורי' והפייטן כותב כדעת רבי  
כתוספתא סנה' ד ז. ובדיבור מצרית לפי הררשה בפרד"כ בחודש יב כד, עמ' 223 ש'אנוכי' הוא Anok במצרית (עתיקה) אותה  
שפה שידעו יוצאי מצרים. 2 לאלף לאות אלף. בית את האות בית. ביצירת בראשית כלומר שהתורה מתחילה בבית ולא באלף  
(תחורות זאת בין האותיות נדרשת בפרד"כ בחודש השלישי יב כד, עמ' 222 ובפס"ר כא, קט ע"ב והפייטן כנראה גטל ממקורות  
שונים). כי אלף הוכן מאז מלפני בריאת העולם. קנין ראשית כינוי לתורה ע"ש י' קניי ראשית דרכו" מש' ח כב. 3 כי יש  
עולם שני לפי ב"ר א' עמ' 9: 'למה ב' להודיעך שהן שני עולמות'. 4 זע וכו' בפרד"כ שם: 'היה אלף קורא תיגר לפני הקב"ה'.  
עשרים וששה דורות מאדם עד נח ומנח עד אברהם עשרים, ויצחק, יעקב לוי, קהת, עמרם ומשה עוד ששה. 5 רון קול רם (עיין  
במלון ב"י), כלומר במפורש ונשמע לכולם. דת אנכי מה שכתוב בתורה במפורש 'אנכי'. נחבאת כלומר בתוך המלה מסתתר  
נוטריקון' (בפירוש שבכ"י המבורג 152 אומר: 'נחבית ע"א נחיות ועיקר' ור"ל נוסח אחר הוא 'נחיות', נאמרת, וזה הנוסח העיקר,  
ולא מצאתיו בשום כ"י, ועל החרוזה עיין להלן י' קניי ראשית דרכו' שורה 124). אנא וכו' ור"ל אני כעצמי כתבתי נתתי, והוא לפי  
פרד"כ, שם. 6 פנים בפנים רב' ה ד. נקודה חלק של אות בתורה. תשעים ושמונה פנים לפי שיהי' ב' ד' 'הביאני אל בית  
היין'... הביאני הקב"ה... זה סיני ונתן לי משם התורה שנדרשת מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא... ומאהבה גדולה קיבלתיה..."

יְהִי רָאָה וַיִּסְפְּרָה הַכִּינָה וְגַם־חֲקָרָה  
לְאוֹהֲבֶיהָ וּלְשׁוֹמְרֶיהָ וַיִּשְׁנָה וַיִּתְמָרָה

11234567

רָשָׁם לְמַפְרַע אוֹתוֹתִי מֵאֲמָרֶיהָ  
יְהִיבָה כְּתִיבָה נְעִימִים אֲמָרֶיהָ  
בְּשָׁנִים הָרִאשׁוֹנִים חֲתָתָם עֲלֶפָה  
כִּי הִסְכִּיתוּם מִפֶּה אֶל־פֶּה  
10 יִשְׁקְנוּ מִנְּשִׁיקוֹת / וְלֹא כָּל־נְשִׁיקוֹת  
סָחוּ אֶל־יָרֵד אוֹתָם מִיֵּין הָרֶקֶח לְהִשְׁקוֹת  
קְצוּבוֹת וְנְעִימוֹת / וּפְתִי מַחְכֵּימוֹת  
רְשׁוּמוֹת וְחֲתוּמוֹת / פְּתוּחוֹת וְסִתּוּמוֹת  
לְעַם אֲשֶׁר אָהֵב / בְּחֻבָּה יְהֵב  
וְהִנְחִיל נַחֲמָדִים מִזֶּהֵב / לְעַם לוֹ מֵאֵהֵב  
יְהִי שֹׁכֵן עֲרָבוֹת / רֹד לְהִנְחִיל רִבְבוֹת  
בְּעֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֶלֶף מִרְכָּבוֹת / אֲשֶׁר מֵאֵשׁ וְשִׁלְג חֲצוּבוֹת

7 לאוהביה: לאומריה \*ף"ף | ולשומריה: לשומריה \*ף חס' גק"1 | וישננה צ | וישמרה ו וישצרה ר ויגמרה צ  
8 להפריעך | אותותיו אותיר | מאמרה כ' 9 שנים | הסכיתם אכ' הסכיתם ח 10 יסקני אבכ'נס"ץ | לא ב |  
אל מ' | אתם מ' | מיין הרקח אותם ר | אתם ח | מין צ"י ין \*ף צ | רקח \*ף"ף 11 14-11 חס' גק"1 | נעימות כ'צ |  
כאן מתחיל ש" | 11 לפני 11 ס"ף צצ"ש" | פתוחות: קמוצות ס"צצ" 12 להנחיל מין הנחיל א | לו: זו \*ף סדר  
13 141 מוחלף צ 13 יה: יחיד מף \*ף צ"ץ רחום צ | השוכן \*ף"ף | בערבות נס"ף \*ף צ | ורד ב | ואשר חס' מ' |  
ושלג: ומשלג \*ף"

(ור"ל שמידת הנוטריקון היא אחת מן ה'פנים'). 7 ראה ויספרה וכו' ע"ש איוב כח כז ונדרש שהקב"ה אמר כל דיבור בתורה בלבו כמה פעמים לפני שאמר למשה, בכ"ר כד ה עמ' 234. לאוהביה לפי שיהש"ר הנ"ל. וישננה ויתמרה הכין אותה שאפשר לשנות אותה ויכולו לעשות בה תמורה (כלהלן). 8 רושם למפרע זהו השינוי והתמורה באותיות התורה. יחיבה כתיבה נתונה כתובה (וגם זה לפי פדר"כ, שם). 9 בשנים הראשונים בשני הדיברות הראשונים. חיתם נשמתם. עולפה נחלשה (הצורה היא לפי יחו' לא טו), לפי הדרשות בשיהש"ר ה ו על צפשי יצאה בדברו' שיצאה נשמתן של ישראל כששמעו 'אנכי'. הסכיתום השמיע להם. מפה אל פה לפי הדרשה דלהלן. 10 ישקנו מנשיקות וכו' לפי שיהש"ר א ב: 'ב' דיברות שמעו ישראל מפי הקב"ה אנכי ולא יהיה לך הה"ד 'ישקני מנשיקות פיהו' ולא כל הנשיקות'. סחו וכו' דיברו אל ירד, הוא אחד משמותיו של משה, לפי ויק"ר א ג, עמ' ח. מין הרקח להשקות ע"ש שיה"ש ח ב, ונדרש על חידושי תורה כ'מדרש שיה"ש' (גרינהוט), אך אפשר שהפייטן יצר כאן מליצה חדשה. 11 קצובות מדורות, לפי הדרשה על שיה"ש ד ב 'שניך כערר הקצובות' בשיהש"ר, שם: '...זה הר סיני ומה הגלשה הגלשתן מתוכו, שניך כערר הקצובות, מלין קציבין רמ"ח מצות עשה ושס"ה מצות לא תעשה'. ופתי מחכימות ע"ש תה' יט ח 'עדות ה' נאמנה מחכימת פתי'. רשומות כתובות כך שהן רק נותנות רושם, רמו, כלומר דברי תורה שאפשר לדרוש מהם. וחתומות שאינן מובנות. פתוחות מובנות לכול. וסתומות שאין לדעת פירושו. 12 יהב נתן. נחמדים מזהב תה' יט יא. לו מאהב כלומר אשר אותו אוהב. 13 רד ירד. רבבות כינוי לישראל ע"ש 'רבבות אלפי ישראל' (במ' י לו). בעשרים וכו' עיין לעיל

## רְחוּם הָדָר בְּשִׁחָקִים / יִסַּד-עוֹ מִפִּי יוֹנָקִים וּבִזְכוֹת אֶפְסִי-אֶרֶץ הַקִּים / זִהַר תּוֹרוֹת וְחֻקִּים:

אֵל נָא: לְעוֹלָם תַּעֲרֹץ וּלְעוֹלָם תִּקְדֹּשׁ וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים תִּמְלֹךְ וְתִתְנַשֵּׂא הָאֵל מְלֶךְ נוֹרָא מְרוֹם וְקָדוֹשׁ:  
כִּי אַתָּה הוּא מְלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים:

מְלָכוֹתוֹ נִצָּח / נוֹרָאָתוֹ שִׁיחוֹ / סִפְרוֹ עֵזוֹ / פְּאָרוֹהוּ צְבָאוֹ /  
קִדְשׁוֹהוּ רוֹמְמוֹהוּ / רֵן שִׁיר / שִׁבְחַת תִּקְוָה / תְּהִלּוֹת תִּפְאָרְתּוֹ:

14 רְחוּם: יחיד צ | בזכות אס"ף\*ף"צ רץש" | והקים וף\* מקים ה" | זהר: וזהר כמ"נ זכר צ | תורות: ברית צ  
א"נ לעולם תוערץ חס'ך

'משלש' שורה 19. מאש ושלג לפי התפיסה שגוף המלאכים 'חציו שלג וחציו אש' (שיהש"ר ג יא). 14 יסד עוז וכו' ע"ש תה"ח  
ג ונדרש בשיהש"ר א ג שבזכות הבנים, שהם הערכים, ניתנה תורה לישראל. ובזכות כנראה ר"ל ובזכותם (של עוללים ויונקים).  
אפסי ארץ הקים כינוי לקב"ה ע"ש מש' ל ד 'מי הקים כל אפסי ארץ'. זיהר הזהיר, נתן לישראל.

מנהג מגנצא וק"ק צרפת היה לומר כאן את פיוט ה'סדר' 'או טרם נוסדו' (להלן עמ' 365) במקום הפיוט  
'אלפים שנה'.

סדר

סימן: א"ב (כפול החל בסמך).

עשרים ושמונה מחרוזות באורך לא קבוע. כותרת שש-עשרה המחרוזות הראשונות  
היא קטע פסוק ממשי' ח כב-כט (וחרוז המחרוזות הוא על פי כותרת זאת בדרך כלל).

וּבִכֵּן יִי קִנְיֵי רֵאשִׁית דִּרְכּוֹ (מש' ח כב):

יִי קִנְיֵי רֵאשִׁית דִּרְכּוֹ

אֲלֵפִים שָׁנָה נִמְתַּקְתִּי בְּחִיכּוֹ / עַד-לֹא מָדַד עוֹלָם רָחְבוֹ וְאָרְכוֹ  
טָרֵם מִתַּח רוֹם עַד-כֹּה וְעַד כֹּה / וְקָדֵם הֵכִין בָּם רֶכֶב אֲרִתָּו

כ"י: כנ"ל, שו' 59-1 גק<sup>11</sup>; שו' 42-12 גק<sup>5</sup> קרוע ברובו; שו' 59-1 גק<sup>11</sup>; שו' 168-119 גא<sup>2</sup> ||

כותרת: ובכן בחדש השלישי ובכן יי קנני וכו' ה"ף\*ף" | ובכן חס' גק<sup>11</sup> | דרכו: קדם מפעליו מאז הוסי' גק<sup>11</sup> כ'מ'צ  
1-4 מטושטש מאד ה"ף\* 1 בחיקו ארכ'מס'קש" 2 וטרם אבחמ'צש" בטרם ומס'צ" | רום א | וקדם: מקדם צ"  
וטרם בכ'מ'ד טרם ח ובטרם ה"ף" | כם: כנס ס" לו ו

1 אלפים שנה וכו' לפי ב"ר ח ב עמ' 57 שהתורה היתה 'שעשוע יום יום' לבורא קודם בריאת העולם ויומו הוא אלף שנה. בכל  
הפיוט מרבית התורה-החכמה. נמתקתי בחכו ע"ש 'חכו ממתקים' שיה"ש ה טז ולפי הדרשות בשיהש"ר, שם, ר"ל הקב"ה אמר  
דברי תורה והם היו מתוקים. מדד עולם וכו' המליצה היא ע"ש יחו' מ כמ 'מדד ארכו ורחבו' ומתכוון למקראות כגון 'עמד וימודד  
ארץ' (חב' ג ו) או 'מי מדד בשעלו מים' (ישע' מ יב) 2 ארתכו התרגום לתה' סח יח 'רכב אלהים' הוא 'ארתכין דאלהא' ור"ל